

Finance územní samosprávy

Fiskální zřízení ČR

Rozpočtové právo
Rozpočtové právo ÚSC

**Vítejte v řečišti
veřejných peněz!**

Rozpočtové právo

- ▶ Rozpočtové právo nadnárodní
- ▶ Rozpočtové právo celostátní
- ▶ Rozpočtové právo územní samospráv - FÚS

POJEM FISKÁLNÍ

- ▶ **POJEM FISKÁLNÍ** pochází z lat. *fiscus*,
- ▶ původně košík, později **státní pokladna**, a vyjadřuje spojitost s daněmi.

DANĚ

- ▶ **Daně** původně sloužily k pokrytí potřeb panovnického dvora a armády, později i pro financování veřejně prospěšných staveb (silnice, průplavy, železnice, školy atd.) a **pro financování veřejných statků** (bezpečnost a policie, zdravotnictví, školství, ochrana prostředí a další).

Fiskální politika státu

- ▶ **Fiskální politika** je součástí hospodářské politiky státu, která se snaží ovlivnit vývoj ekonomiky změnami výše a struktury veřejných výdajů a daní. Na rozdíl od monetární politiky, která pečuje o stabilitu měny, je fiskální politika nástrojem aktivního zasahování státu do hospodářství.

Zvláštní část FP FISKÁLNÍ

- Rozpočtové právo
- Berní právo
- Celní právo

Rozpočtové právo-pojem

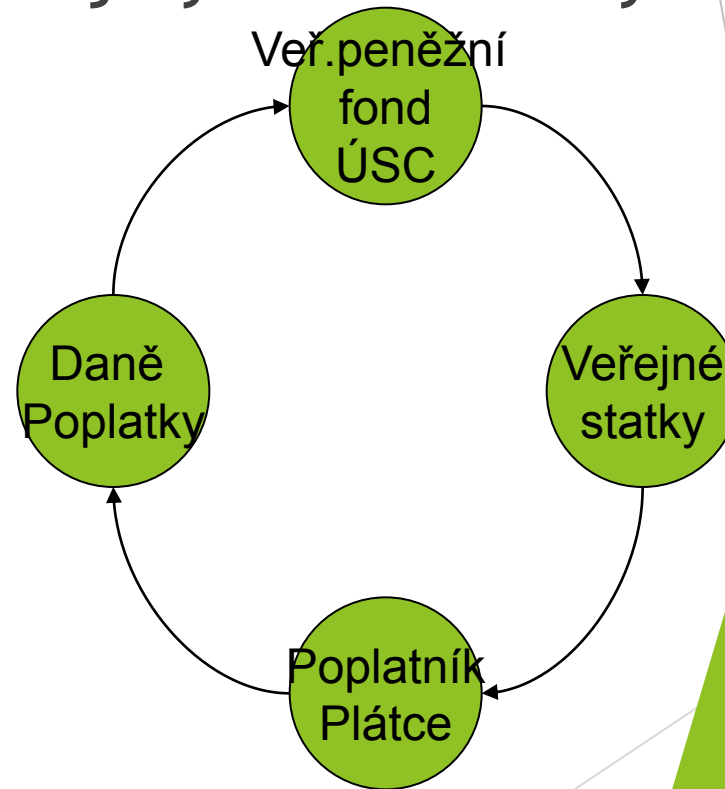
- ▶ souhrn právních norem, které se zabývají chováním subjektů finančně právních vztahů k veřejným peněžním fondům, resp. veřejným rozpočtům
- ▶ souhrn finančně právních norem upravujících rozpočtovou soustavu, rozpočtový proces, každoročně státní rozpočet

TOK PENĚŽ

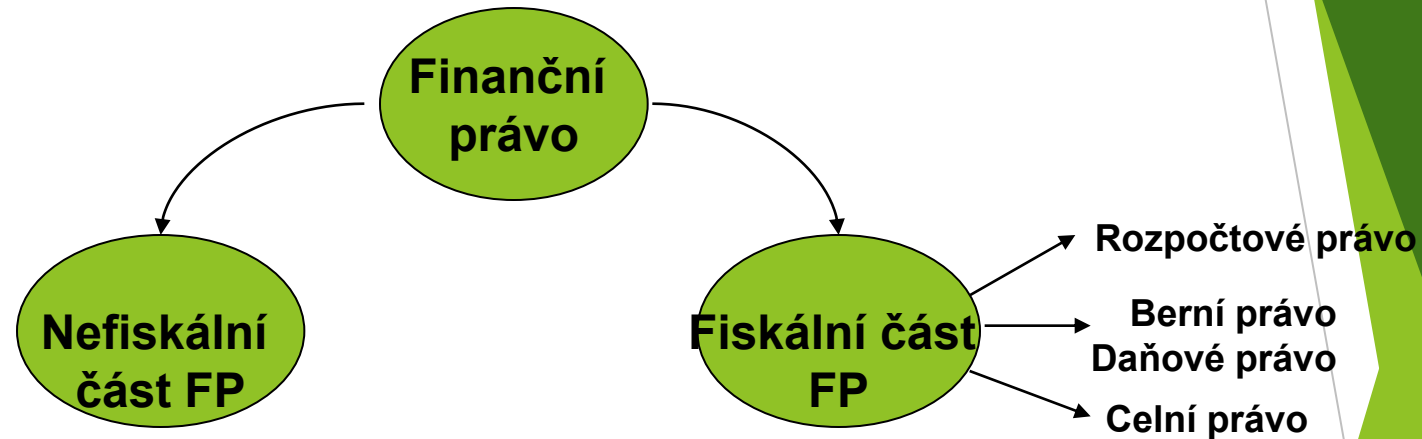

Příjmy

Výdaje

Rozpočtové právo v systému finančního práva

- ▶ V rámci fiskální části FP můžeme hovořit o tom, že ji ještě tvoří i právní úprava účetnictví, které se promítá jak do rozpočtového práva, tak především do berního-daňového práva
- ▶ Tato jednotlivá pododvětví FP spolu velmi úzce souvisí a mají úzké vazby

Rozpočtové právo ÚSC-pojem

- ▶ souhrn finančně právních norem upravujících :
  1. rozpočtovou soustavu ÚSC,
  2. rozpočtový proces,
  3. každoročně rozpočty ÚSC

System RP ÚSC

- ▶ Obecná
- ▶ Zvláštní
- ▶ Procesní
- ▶ Administrativní
- ▶ Trestní

HOSPODAŘENÍ ÚSC

z.č. 250/2000 Sb., + dílčí novely

- I. Obecná ustanovení
- II. Finanční hospodaření
- III. Rozpočtový proces
- IV. Organizace ÚSC
- V. Hospodaření dobrovolných svazků obcí
- VI. Přejídná a závěrečná ustanovení

Ekonomická autonomie obcí ve vztahu k ústavněprávní úpravě

- ▶ Čl. 8 Úst: „Zaručuje se samospráva územních samosprávných celků.“
- ▶ Čl. 101 odst. 3 Úst: „Územní samosprávné celky jsou veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.“

Prameny právní úpravy

Z.č. 128/2000 Sb., o obcích , vzpzd.

Z. č. 129/2000 Sb., o krajích, vzpzd.

Z. č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole
ve veřejné správě, vzpzd

Z. č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosu
některých daní, vzpzd.

Prameny právní úpravy

- ▶ Z. č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření ÚSC, vzpzd.
- ▶ Z. č. 563/1991 Sb., o účetnictví, vzpzd.
- ▶ Z. č. 280/2009 Sb., Daňový řád, v platném znění
- ▶ Vyhláška č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě, vzpzd.
- ▶ Vyhláška č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zák. o FK ve VS

- ▶ Z. č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti
- ▶ Z. č. 25/2017 Sb., o sběru vybraných údajů pro účely monitorování a řízení veřejných financí
- ▶ Z. č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje
- ▶ Vyhláška č. 133/2013 Sb., o stanovení rozsahu a struktury pro vypracování návrhu zákona o SR a návrhu SV SR a lhůtách pro jejich předkládání
- ▶ Vyhláška . 5/2014 Sb., o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění SR, roup. StF, rozpočtů ÚSC, roz. DoSvO a roz. RegRR

Zákon upravuje:

- ❖ tvorbu,
- ❖ postavení,
- ❖ obsah,
- ❖ funkci rozpočtů ÚSC-obcí+krajů,
- ❖ stanoví pravidla hospodaření s finančními prostředky ÚSC,
- ❖ zřizování nebo zakládání PO

Zákonem se řídí:

- **Obce**
- **Kraje**
- **Dobrovolné svazky obcí**
- **Statutární města**
- **Městské části a obvody**
- **Hlavní město Praha**
- **Příspěvkové organizace v oblasti školství**
- **Regionální rady regionů soudržnosti**

Základní pojmy

- ✓ Rozpočet - *finanční plán, jímž se řídí financování činností ÚSC a svazku obcí, rozp. rok=kalendářní*
- ✓ Střednědobý výhled - *je pomocným nástrojem ÚSC sloužícím pro střednědobé finanční plánování rozvoje jeho hospodářství*

STŘEDNĚDOBÝ VÝHLED vychází:

- ✓ Uzavřené smluvní vztahy
- ✓ Přijaté závazky
- ✓ Sestavuje se na období 2-5 let, následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet

Obsahem střednědobého výhledu jsou:

- ❖ Souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích
- ❖ Dlouhodobější závazky a pohledávky
- ❖ Finanční zdroje a potřeby dlouhodobě realizovaných záměrů

RV- je povinný (dříve fakultativní)!!!

TYPY rozpočtů ÚSC

Vyrovnaný $P = V$

Deficitní rozpočet může být schválen

1. Finančními prostředky z minulých let
2. Smluvně zabezpečenou půjčkou, úvěrem, návratnou finanční výpomocí, výnosem z prodeje vlastních dluhopisů

Přebytkový rozpočet :

1. Některé příjmy daného roku jsou určeny k využití až v následujících letech
2. Splácení jistiny úvěru z předchozích let

Zůstatky v rozpočtu a jejich použití

Kladné - se převádí k použití v dalším
roce ke krytí rozpočtových
výdajů
- převádí do peněžních fondů

Schodky - se uhrazují z prostředků minulých let
- kryjí se z návratných zdrojů splatných v následujících letech

Zvláštní část

Peněžní fondy ÚSC:

Účelové (ke konkrétnímu účelu)

Neúčelové (bez účelového určení)

ZDROJE - přebytky z minulých let, nevyužitá P,
-převody prostředků během roku do účelových
peněžních fondů

Obsah rozpočtu:

- Příjmy
- Výdaje
- Ostatní peněžní operace
- Tvorba a použití peněžních fondů

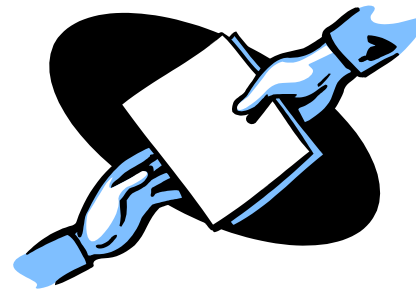
Operace mimo rozpočet:

Některé operace se mohou uskutečňovat mimo rozpočet:

- Cizí prostředky
- Sdružené prostředky
- Podnikatelské činnosti

Principy příjmů rozpočtu ÚSC

- a) Finanční autonomie
- b) Princip zdaňovací pravomoci
- c) Zásluhovosti
- d) Solidarity
- e) Stability

PŘÍJMY rozpočtů ÚSC:

- příjmy z vlastního majetku a majetkových práv,
- příjmy z výsledků vlastní hospodářské činnosti,
- příjmy z hospodářské činnosti právnických osob, která organizaci zřídila nebo založila,

- příjmy z vlastní **správní činnosti** včetně příjmů z výkonů státní správy - správních poplatky z této činnosti,
- příjmy z vybraných **pokut a odvodů** uložených v pravomoci obce,
- výnosy z **místních poplatků**

- **výnosy daní nebo podíly na nich podle zvláštního zákona,**
- **dotace ze státního rozpočtu a ze státních fondů,**
- **dotace z rozpočtu kraje,**

- přijaté peněžité dary a příspěvky,
- jiné příjmy, podle zvláštních zákonů

Další finanční prostředky:

1. poskytnuté prostřednictvím Národního fondu.
2. návratných zdrojů
3. ke krytí dočasného časového nesouladu mezi výdaji a příjmy může být použita návratná finanční výpomoc ze státního rozpočtu, z rozpočtu kraje nebo z rozpočtu jiné obce.

- ▶ *Návratná finanční výpomoc je bezúročná.*
- ▶ *Její opožděné splácení se považuje za zadržetí peněžních prostředků.*

Výdaje rozpočtů ÚSC:

- **závazky vyplývající pro obec, kraj z plnění povinností uložených jí zákony,**
- **výdaje na vlastní činnost obce, kraje v samostatné působnosti, zejména výdaje spojené s péčí o vlastní majetek a jeho rozvoj,**
- **výdaje spojené s výkonem státní správy**

- **závazky vyplývající pro obec, kraj z uzavřených smluvních vztahů a ze smluvních vztahů vlastních organizací,**
- **závazky přijaté v rámci spolupráce s jinými obcemi nebo s dalšími subjekty, včetně příspěvků na společnou činnost,**

- **úhrada úroků z přijatých půjček a úvěrů,**
- **výdaje na emise vlastních dluhopisů a na úhradu výnosů z nich náležejících jejich vlastníkům,**

- výdaje na podporu subjektů provádějících veřejně prospěšné činnosti a na podporu soukromého podnikání prospěšného pro obec,
- jiné výdaje uskutečněné v rámci působnosti obce, kraje včetně darů a příspěvků na sociální nebo jiné humanitární účely.

Procesní část

Rozpočtový proces na úrovni ÚSC:

1. Sestavení a schválení rozpočtu
2. Plnění a kontrola
3. Sestavení a schválení závěrečného účtu

Sestavení a zveřejnění rozpočtu územního samosprávného celku

Územní samosprávný celek sestavuje rozpočet v *návaznosti na svůj střednědobý výhled* rozpočtu a na základě

- a) údajů z rozpisu státního rozpočtu nebo rozpočtového provizoria,
- b) v případě obce též údajů z rozpočtu kraje, jímž rozpočet kraje určuje své vztahy k rozpočtům obcí v kraji.

V případě, že se územní samosprávný celek podílí na realizaci programu nebo projektu spolufinancovaného z rozpočtu Evropské unie, musí jeho rozpočet na příslušný kalendářní rok obsahovat stanovený objem finančních prostředků účelově určených na spolufinancování programu nebo projektu Evropské unie.

1. Vypracování rozpočtu

Návrh:

1. Finanční výbor
2. Rada
3. Finanční komise
4. Zastupitelstvo

Připomínky:

Občané, kontrolní výbor, zastupitelstvo

Zveřejnění rozpočtu

- ▶ na internetových stránkách - úplné znění návrhu
- ▶ *na úřední desce - užším rozsahu, který obsahuje alespoň údaje o příjmech a výdajích rozpočtu v třídění podle nejvyšších jednotek druhového třídění rozpočtové skladby*
- ▶ **nejméně 15 dnů** přede dnem zahájení jeho projednávání na zasedání zastupitelstva územního samosprávného celku.

- ▶ Územní samosprávný celek současně oznámí na úřední desce, kde je návrh rozpočtu zveřejněn a kde je možno nahlédnout do jeho listinné podoby.
Zveřejnění musí trvat až do schválení rozpočtu.

- ▶ *Připomínky k návrhu rozpočtu* mohou občané příslušného územního samosprávného celku uplatnit písemně ve lhůtě stanovené při jeho zveřejnění nebo ústně při jeho projednávání na zasedání zastupitelstva.

Návrh rozpočtu

- ▶ Rozpočet územního samosprávného celku a rozpočet svazku obcí se zpracovává v třídění podle rozpočtové skladby, kterou stanoví MF vyhláškou.
- ▶ Orgány územního samosprávného celku a orgány svazku obcí projednávají rozpočet při jeho schvalování v třídění podle rozpočtové skladby tak, aby schválený rozpočet vyjadřoval závazné ukazatele, jimiž se mají povinně řídit
  - a) **výkonné orgány** územního samosprávného celku a svazku obcí při hospodaření podle rozpočtu,
  - b) **právnícké osoby zřízené nebo založené v působnosti** územního samosprávného celku při svém hospodaření,
  - c) právnícké osoby zřízené v působnosti svazku obcí,
  - d) **další osoby, které mají být příjemci dotací nebo příspěvků z rozpočtu.**

Schvalování

- o Vyvěšení - 15 dnů před schválením
- o Schválení - **ZASTUPITELSTVO**
- o **Rozpočtové provizorium-Pravidla rozpočtového provizoria-zastupit.**
- o Rozpis ukazatelů-finanční výbor
- o Hospodaření a kontrola

Rozpočtové provizorium

- ▶ Při uplatnění opatření podle zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti nesmí měsíční výdaje územního samosprávného celku stanovené v pravidlech rozpočtového provizoria překročit jednu dvanáctinu výdajů rozpočtu schváleného pro předchozí rozpočtový rok. Vyšší výdaje lze stanovit pouze v případě, že jejich zvýšení přímo souvisí se zvýšením financování výdajů stanovených jiným zákonem nebo v případě výdajů z důvodu předfinancování projektů spolufinancovaných z rozpočtu Evropské unie.
- ▶ Rozpočtové příjmy a výdaje uskutečněné v době rozpočtového provizoria se stávají příjmy a výdaji rozpočtu po jeho schválení.
- ▶ Schválená pravidla rozpočtového provizoria se zveřejňují

Zveřejnění rozpočtu a vyvěšení

- ▶ *Územní samosprávný celek zveřejní rozpočet na svých internetových stránkách do 30 dnů ode dne jeho schválení a současně oznámí na úřední desce, kde je zveřejněn v elektronické podobě a kde je možno nahlédnout do jeho listinné podoby. Tímto způsobem musí být zpřístupněn až do schválení rozpočtu na následující rozpočtový rok.*

2. Hospodaření a kontrola

- ❖ Plnění sleduje finanční a kontrolní výbor
- ❖ Rada obce, kraje
- ❖ Finanční komise

Časové použití prostředků-jen pro fiskální rok,

Ostatní se převádějí

KONTROLA- vnitřní

vnější

Vnitřní kontrola

- ✓ Finanční výbor
- ✓ Kontrolní výbor
- ✓ Zastupitelstvo
- ✓ Rada
- ✓ Kontrola §15 RP ÚSC na základě z. 320/2001 Sb., o FK VS

Vnější kontrola

- ✓ Občané
- ✓ ÚFO
- ✓ NKÚ
- ✓ Kraj- přezkoumávání hospodaření obce - z.č. 420/2004 Sb., auditor
- ✓ Ministerstvo u kraje

Změny rozpočtu

- ▶ Organizační - organizace hospodaření
- ▶ Metodické - změny právních předpisů
- ▶ Věcné - objektivní skutečnosti ovlivňující plnění rozp.

Změny pouze - forma - ROZPOČTOVÉ OPATŘENÍ

Přesun prostředků P+V

Nové prostředky-zvýšení rozpo.

Vázání prostředků

Porušení rozpočtové kázně

- ▶ Neoprávněné použití x zadržetí prostředků z rozpočtů ÚSC, hl.m. Praha, RRRS, svazku obcí
- ▶ Porušení předpisů EU, smlouvy, rozhodnutí

ODVOD za porušení rozpočtové kázně - na základě porušení podle § 22 RP ÚSC (odvody se liší)+penále 1 promile z částky odvodu za každý den

O uložení odvodu a penále rozhodne:

U obce OÚ, u mě.části hl.m. P-úřad mě. Části

U hl.m. Praha Magistrát

U kraje KÚ

- ▶ Při správě odvodů a penále se postupuje podle zákona upravujícího správu daní. Porušitel rozpočtové kázně má při správě odvodů za porušení rozpočtové kázně postavení daňového subjektu.
- ▶ Územní samosprávný celek poskytuje na vyžádání informace získané při správě odvodů za porušení rozpočtové kázně orgánu oprávněnému ke kontrole těchto poskytnutých prostředků.

Správní delikty

- ▶ Územní samosprávný celek, svazek obcí, městská část hlavního města Prahy nebo Regionální rada regionu soudržnosti se dopustí správního deliktu tím, že
- ▶ nezpracuje střednědobý výhled,
- ▶ nehospodaří podle pravidel rozpočtového provizoria,
- ▶ neprovede změny schváleného rozpočtu
- ▶ zpracuje rozpočet v rozporu svzhl. o rozp. skladbě,
- ▶ neprovede rozpis schváleného rozpočtu,
- ▶ nevykonává kontrolu svého hospodaření podle KO ve VS
- ▶ nezajistí přezkoumání svého hospodaření za uplynulý kalendářní rok.

- ▶ Za správní delikt se uloží pokuta do
1 000 000 Kč.
- ▶ Pokuty vybírá a vymáhá orgán, který je uložil. Příjem z pokut je příjmem rozpočtu, ze kterého je hrazena činnost správního orgánu, který pokutu uložil.

3. Závěrečný účet

Sestavuje:

**Finanční výbor
Rada
Finanční komise
Zastupitelstvo**

**Připomínky:
Občané, kontrolní výbor,
zastupitelstvo**

**Schvaluje :
zastupitelstvo**

Rozpočtová skladba:

- ▶ Rozpočet se zpracovává v třídění podle rozpočtové skladby, kterou stanoví Ministerstvo financí vyhláškou.
- ▶ Orgány územního samosprávného celku a orgány svazku obcí projednávají rozpočet při jeho schvalování v třídění podle rozpočtové skladby tak, aby schválený rozpočet vyjadřoval závazné ukazatele, jimiž se mají povinně řídit

Organizace územních samosprávných celků

- ▶ územní samosprávný celek může ve své pravomoci
:
- ▶ *k plnění svých úkolů, zejména*
- ▶ *k hospodářskému využívání svého majetku a*
- ▶ *k zabezpečení veřejně prospěšných činností*

Organizace ÚSC:

- ▶ zřizovat vlastní organizační složky jako svá zařízení bez právní subjektivity,
- ▶ zřizovat příspěvkové organizace jako právnické osoby, které zpravidla ve své činnosti nevytvářejí zisk,

- ▶ zakládat obchodní společnosti, a to akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným,
- ▶ zakládat Ústavy podle zvláštního zákona,
- ▶ zřizovat školské právnické osoby podle zvláštního právního předpisu,
- ▶ zřizovat veřejné výzkumné instituce podle zvláštního zákona

- ▶ Územní samosprávný celek se může spolu s jinými osobami stát účastníkem (společníkem) na činnostech jiných osob, zejména **obchodních společností nebo obecně prospěšných společností**, na jejichž činnosti se podílí svým majetkem včetně peněžních prostředků.

Organizační složky ÚSC:

- Rozhodnutím zastupitelstva
- Zřizovací listina
- Hospodaří jménem zřizovatele
- Nejsou účetní jednotkou

Forma hospodaření OS:

- nevyžadují velký počet zaměstnanců,
- nepotřebují složité a rozsáhlé strojní nebo jiné technické vybavení,
- nejsou vnitřně odvětvově či jinak organizačně členěné,
- nevstupují do složitých ekonomických nebo právních vztahů.

- ▶ Územní samosprávný celek má ve svém rozpočtu obsaženy veškeré příjmy a výdaje svých organizačních složek. Rozpočet organizační složky je součástí rozpočtu jejího zřizovatele. Organizační složka je povinna dbát, aby dosahovala příjmů stanovených rozpočtem a plnila určené úkoly nejehospodárnějším způsobem.
- ▶ Územní samosprávný celek dává oprávnění k dispozicím s rozpočtem organizační složky jednak svému úřadu, jednak také podle potřeby odpovědnému vedoucímu organizační složky.

- ▶ oprávnění disponovat jen s takovými peněžními prostředky, které souvisejí s její běžnou, pravidelnou činností, již je nutné zabezpečovat operativně. Tyto prostředky poskytuje zřizovatel organizační složce formou provozní zálohy v hotovosti nebo zřízením běžného účtu u banky.
- ▶ Pokud zřizovatel přenesl na organizační složku oprávnění disponovat s peněžními prostředky, vedoucí této organizační složky odpovídá za hospodaření, vedení pokladní služby a úplnost podkladů pro účetní záznamy zřizovatele

Příspěvkové organizace ÚSC:

ÚSC zřizuje příspěvkové organizace pro takové činnosti ve své působnosti, které jsou zpravidla neziskové a jejichž rozsah, struktura a složitost vyžadují **samostatnou právní subjektivitu!**

Zřizovatel vydá o vzniku příspěvkové organizace zřizovací listinu

Finanční hospodaření příspěvkových organizací

- ▶ Příspěvková organizace sestavuje rozpočet a střednědobý výhled rozpočtu, které schvaluje její zřizovatel.
- ▶ Rozpočet příspěvkové organizace je plán výnosů a nákladů na rozpočtový rok, jímž se řídí financování činnosti příspěvkové organizace. Rozpočtový rok je shodný s kalendářním rokem.
- ▶ Střednědobý výhled rozpočtu příspěvkové organizace je plán výnosů a nákladů na nejméně 2 roky následující po roce, na který je sestavován rozpočet. Obsahuje předpokládané náklady a výnosy v jednotlivých letech.

- ▶ Příspěvková organizace hospodaří s peněžními prostředky získanými vlastní činností a s peněžními prostředky přijatými z rozpočtu svého zřizovatele. Dále hospodaří s prostředky svých fondů, s peněžitými dary od fyzických a právnických osob, včetně peněžních prostředků poskytnutých z Národního fondu a ze zahraničí.

Peněžní fondy příspěvkových organizací:

- ❖ rezervní fond,
- ❖ investiční fond,
- ❖ fond odměn,
- ❖ fond kulturních a sociálních potřeb.

Hospodaření svazku obcí

Majetek

Vložený vlastní majetek jednotlivých členských obcí (podle stanov svazku obcí), ale majetek je pořád ve vlastnictví obce-svazek pouze hospodáří-vlastnictví nelze převést

Finanční hospodaření SO

- Rozpočet
- Střednědobý výhled
- Zveřejnění návrhu po dobu 15 dnů před schválením v jednotlivých obcích

Příspěvkové organizace SO

- ▶ SO může zřizovat PO v oblasti školství (školy, školská zařízení)
- ▶ Nejvyšší orgán svazku obcí rozhoduje o zřízení, změně, zrušení PO,
- ▶ vydá zřizovací listinu
- ▶ Dále platí vše jako u jiných PO dle z. 250/2000 Sb., RPÚR

Plnění závazků z Evropské dohody

Poskytování finančních prostředků z rozpočtů ÚSC musí být v souladu se zvláštním zákonem upravujícím postup při posuzování slučitelnosti veřejné podpory se závazky vyplývajícími z Evropské dohody zakládající přidružení mezi Českou republikou na jedné straně a Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně druhé.

**Děkuji za pozornost.
Pěkný zbytek dne,
hezký večer
a příště nashledanou!**